

POLANY (31) *part praet pass pf*

polany (27), **polan** (4).

o jasne. ◇ *W formach złożonych* -ân- (14), -an- (7); -ân- *RejZwierc, KarnNap, GórnTroas, LatHar* (4), *SkarKaz, też Calep* (3); -ân- : -an- *Mącz* (3:7). ◇ *W formach niezłożonych* -ân(-).

sg m N polány (12), polân (1); ~ (*attrib*) polány (3); ~ (*praed*) polân (1). ◇ *G* polân(e)go (1). ◇ *A* polân(e)go (1). ◇ *f N (attrib)* polânâ (1), (*praed*) polâna (1). ◇ *A* polânâ (1). ◇ *n N* polân(e) (3), polâno (2); ~ (*attrib*) -ân(e) (2); ~(*praed*) -âno (2) *PatKaz III 96v, RejZwierc, -ân(e) (1) KarnNap*. ◇ *G* polânego (1). ◇ *pl N subst* polân(e) (4). ◇ *G* polâných (1). ◇ *A subst* polân(e) (2).

Sł stp s.v. polać, Cn s.v. wino poślednie, Linde bez cytatu.

1. *Oblany, zmoczony po wierzchu; pokropiony; perfusus HistAl; irriguus, respersus Mącz; conspersus, macidatus Calep* (23) : *Irrigua aquarum, Wody z ziemi polewające. Sed passive significat, Pokropiony/ polány. Mącz 356c; Calep 248b, 626a.*

polan(y) czym (8): *Wtore yfz jako oleyem drzeuo pomazane/ gore a uapno oleyem polane gałznye/ tak ymyą marya przełz poślufzne fercze [...] zapala bozą myłofcz PatKaz III 127; Mięso pieczyfte: w mor/ winem albo ocztem polane á tak pożywane, ieft vzytecznieyfe. FalZioł V 64, V 48; Adamas [...] od kámieniá nie może być ftłuczón/ chybá by był polan krwią kozłową HistAl G3v; Iurulentus panis, Chleb polewką polány/ álbo profto Poliewká s chlebem. Mącz 179b, 3c. Cf »wodą polany«.*

W charakterystycznych połączeniach: polany(-e) adamas, chleb (kęsy chleba) (2), mięso, ofiary, pchły, wapno; polany krwią kozłową, mlekiem, octem, olejem, polewką, tłustością, winem.

Wyrażenie: »wodą (wodami) polany« (2): *Theż pchły zdychaią oną wodą polane w ktorey ofet będzie warzon. FalZioł I 148b; RejZwierc 125.*

Przen [w tym: czym (7)] (8) : prawdziuye [Maryja] lałzky pelna przełz którą obfytem ducha fızwyątego dzzdem a rołá polano yeft kozde fthworzenye PatKaz III 96v.

Wyrażenie: »krwią [czyją] polany« [o czyjejs śmierci] (2): Respersae matris cruore virgines, Krwia mátcziną poláne. Mącz 404b; O Święty Stániłławie/ [...] przyczyn fię zá Kościołem Bożym/ zá krolełtwem y Krolem Polłkim/ á ofobliwie zá miáftem Krákwłkim/ wktorymeś kofztowny fkarb męczeńfką krwią twoią polanych kości zoftáwił. LatHar 420.

a) O ofierze krzyżowej Chrystusa (3) :

Wyrażenie: »krwią [czyją = Chrystusa] polany« (3): *Bo my nigdy Świętych z Pánem nie rownamy: [...] á do tych fię vciekamy tylko o przyczynę/ álbo porátowanie przez modlitwy y załugi ich/ krwią niewinnego onego báránká polane/ y ftąd wagę fwą y cenę máiące. LatHar 329, 112; Tyż vczynki fą/ ále nie ná tym polu/ ná inną rołá krwią Chryftułowá polaná przełádzone fą. SkarKaz 312a.*

b) Zapłakany, oplakany (2) : *Do nóg Vlyfies twoich vpadam nędznicá/ Niech cie žal zyymie mégo polaného licá: Nogi twoié/ té ręce lżami vmywáią GórnTroas 48.*

Wyrażenie: »lżami polany« = oplakany, obżałowany (1): Wfpomni [Panno] ná z krzyżá ziętego/ Lżami twemi polaného/ W grobie nowym fchowánego. LatHar 498.

α. O chrzcie (2) :

Wyrażenie: »wodą polan« (1): Bo iáko widziŕz przy krzcie iŕz wodá nie ieŕt goła wodá/ ále ieŕt fákrámentem á zálubieniem Páńŕkim. Iŕz gdy oná wodá będzie polano ciáło widome/ thedy tám Duch fwięty niewidomy polewa á obmywa y błogofłáwi z grzechu pirworodnego onę duŕżę niewidomá w ciele onym widomym. *RejZwierc* 197v.

Szereg: »polany albo narzany« (1): A gdy ták polane álbo narzáne [*dziecię*]/ á zás będzie z wody wyięte: tedy nam to znáczy/ że iuŕz on ítáry Adam we Krzcie z Pánem Chriŕtufem ieŕt pogrzebion/ á sítawa íe nowym człowiekiem *KarnNap* C.

a. *O roślinach: podlany* (1) : Hortus irriguus, Polány ogród. *Mącz* 356c.

b. *Nawodniony* (1) : Ut Irriguum pratum, Polána łáká álbo która łatwie może być mokra. *Mącz* 356c.

2. *Pokryty cieczq, zalany [czym]* (1) : Infusa terrae maria, Ziemiá yeŕt wodámi polaná. *Mącz* 140a.

3. *Pokryty czymś lepkiem; posmarowany, pomazany; delibutus* *Mącz*, *Calep*; *perlitus* *Mącz* (5) : Perlitus, Polány/ Pomázány. *Mącz* 194c.

polany czym (4): Resinatus, Vzywicony/ żywicą polany. *Mącz* 353d, 80d; Delibutus – Namazany, maŕzciami polány. *Calep* 300b, 917a.

4. *O naczyniach: polewany, powleczony [czym]* (2) : picata dolia, Sędy ímołą polanę. *Mącz* 302a; *Incoctilia* – Miedzani garniecz ołowem polany. *Calep* 523a.

Synonimy: **1.** *pokropiony, pomokrzony, skropiony, zmoczony*; **3.** *pomazany, posmarowany.*

Cf **POLAĆ**